

In het vorige nummer van Sportgericht las ik in de rubriek Apenkooien: 'Tijdens het 84e Nationaal Coach Platform op 24 april jl. presenteerde Kayan Bool namens NOC*NSF de vernieuwde visie op talentontwikkeling.' Het LTAD-model dat in 2007 was omarmd als leidende visie, zo ging het bericht verder, 'is ingeruild voor een eigen visie'. Dat maakte mij nieuwsgierig.

NOC*NSF vervangt LTAD-model door eigen visie

Kanttekeningen bij 'De weg naar het podium'

Jacques H.A. van Rossum

Destijds had ik zo mijn bedenkingen^{1,2} bij de invoering van dat LTAD-model. Ik was dus wel benieuwd op grond van welke overwegingen nu tot de invoering van deze eigen visie was besloten. In het bericht in *Sportgericht*

werd een tipje van de sluier opgelicht: zeven uitspraken vormen als 'praktisch principe' de kapstok.

Weg naar het podium

Ik las het boek waarin de nieuwe visie is beschreven: *De weg naar het podium*.³ Het bevat 151 pagina's dichtbedrukte tekst, verdeeld over zeven hoofdstuk-

ken. Centraal staan twee hoofdstukken: 'Het opleidingsprogramma optimaliseren' (hoofdstuk 4) en 'De vertaling' (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 4 zijn alle zeven principes uitgewerkt en toegelicht. Een eerste indruk krijg je uit de betiteling van elk principe en uit de cartoonachtige teke-

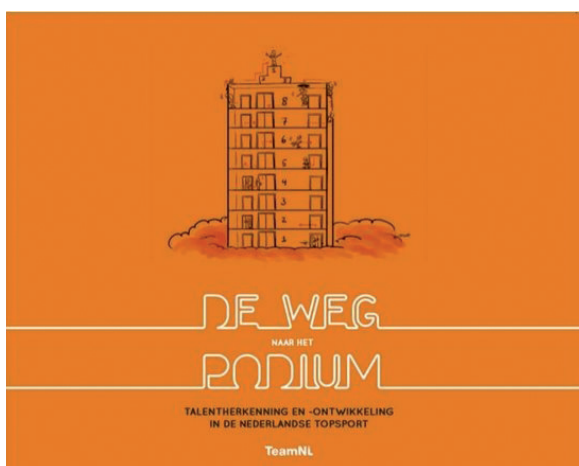
ningetjes die elk principe uitbeelden (pp. 150-151):

1. Is het gras groener bij de burens ('internationaal benchmarken');
2. De voorzet is even belangrijk als het doelpunt ('vak van talentcoach');
3. Zelf denken is een belangrijk onderdeel van leren ('effectief leren');
4. Nederland is plat, haal die paar heuvels niet weg ('weerbaarheid ontwikkelen');
5. Niemand plaatst een vacature zonder functieomschrijving ('wie zoeken we');
6. Een motor heeft voldoende brandstof nodig ('pro-actieve zoektocht');
7. Een groot schip kan zinken door een klein lek ('uitval voorkomen').

En dit alles onder het algemene motto 'Talentontwikkeling: een prachtig risico'.

Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de hulpmiddelen die TeamNL aanbiedt voor de vertaling van de bovenstaande principes naar de praktijk. Het gaat om zeven vertaalonderdelen, achtereenvolgens:

1. allerlei checklisten;
2. kenmerken van een lerende omgeving;

Kayan Bool / TeamNL
De weg naar het podium
Pagina's: 151
€ 31,75
ISBN 9789054724094
Arko Sports Media BV

3. verandering van gedrag (JvR: gezien de moeilijkheidsgraad wel heel beknopt, in minder dan drie bladzijden);
4. monitoren van het opleidings-systeem;
5. competentieprofiel van talent-coaches;
6. talent hotspots (JvR: wel heel erg summier: 10 regels);
7. het talentprofiel.

Tussen de wetenschappelijke achtergrond (hoofdstuk 4) en de vertaling (hoofdstuk 6) is waarschijnlijk achteraf nog een hoofdstukje (hoofdstuk 5) van drie pagina's over mythes in talentontwikkeling ingevoegd. Achteraf? Vermoedelijk, want anders was hoofdstuk 6 toch nooit begonnen met de zin 'In het vorige hoofdstuk hebben we zeven principes ...'. Slordig!

In hoofdstuk 3 is het begrip talent onder de loep genomen en van een omschrijving voorzien. Daar is nog wel wat meer over te zeggen, dus daar kom ik nog op terug.

Verantwoording en onderbouwing

Maar eerst het volgende. Het boek is overduidelijk opgezet als een wetenschappelijke verhandeling, als verantwoording en onderbouwing van de visie van TeamNL op talentontwikkeling. Achterin het boek zijn 53 referenties opgenomen: vier volle pagina's met verwijzingen naar voornamelijk Engelstalige wetenschappelijke literatuur. Hoewel in de tekst naar het merendeel van de referenties slechts een enkele maal wordt verwezen, wordt naar andere referenties vaker verwezen. Maar naar zo'n tien procent van de in de literatuurlijst genoemde referenties wordt in het boek helemaal niet verwezen. Slordig! Overigens moest ik zo'n overzicht, dat in studieboeken veelal standaard is opgenomen als 'index' of 'register', zelf maken. Het ontbreken ervan maakt het boek minder toegankelijk en dus veel minder goed

bruikbaar voor de sportpraktijk. Ik kon het niet laten om alle verwijzingen in elk van de inhoudelijke hoofdstukken op te tellen. Het bleek verhelderend: de overgrote meerderheid werd aangetroffen in hoofdstuk 4 ('7 principes'): 70%. In hoofdstuk 3 ('talent') een kleine 20%. Verder vond ik slechts drie verwijzingen in het hoofdstuk over mythes (nog geen 4% van het totaal; zijn enkele mythes wellicht zelf 'verzonnen'?) en niet meer dan zes (ruim 7%) in het uitgebreide hoofdstuk 6 ('vertaling').

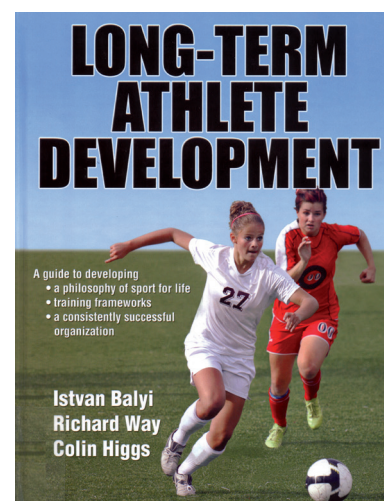
Dit laatste getal maakt duidelijk dat de vertaalde inzichten (hoofdstuk 6) nauwelijks zijn gekoppeld aan de wetenschappelijke inzichten die zijn samengevat in de zeven praktische principes (hoofdstuk 4). De beide hoofdstukken lijken dus eerder geschreven als afzonderlijke exercities, dan als samenhangend geheel van op elkaar betrokken onderdelen van een visie. Wat mij betreft is dat een onverwacht resultaat. Het is vreemd dat eerst al die literatuur uit de doeken wordt gedaan (hoofdstuk 4) en dat er dan bij de vertaling (hoofdstuk 6) niet meer naar wordt verwezen.

LTAD-model

Ik was erg nieuwsgierig wat er in die 10 jaar na de introductie van het LTAD-model gebeurd was, wat er goed en minder goed was gegaan, op grond van welke analyse tot de nieuwe visie was besloten. Maurits Hendriks, de baas van topsportend Nederland, schrijft in het voorwoord:

'Om topsport in Nederland te versterken, gaan we in dit boek dieper in op de weg naar het podium. In plaats van het volgen van één talentontwikkelingsmodel, één methodiek of het omschrijven van één route naar succes, kiezen wij met De weg naar het podium voor continue verbetering en optimalisatie van het opleidings-systeem.'

Mooie woorden, heldere tekst. Maar in concrete termen: wat moest er echt verbeterd worden, waaruit bestaat dan die nieuwe visie? In het boek is nergens ook maar iets te lezen over een interne analyse door NOC*NSF van de afgelopen 10 jaar, waarin het LTAD-model leidend was. Ik vond het opvallend

In 2013 gaven Balyi, Way & Higgs een uitgebreid overzicht van het LTAD-model.⁴

dat er in de literatuurlijst slechts wordt verwezen naar een digitale brochure over het LTAD-model en dat het in 2013 (bij een gerenommeerde Amerikaanse uitgever, *Human Kinetics*) uitgekomen overzichtsboek over het LTAD-model⁴ niet eens is vermeld. Het LTAD-model wordt in meer dan 50 landen omarmd en toegepast bij een grote verscheidenheid aan sporttakken. Nu wekt TeamNL de indruk dat het in Nederland geprobeerd en om onduidelijke redenen aan de kant geschoven is. In de wetenschappelijke literatuur is de afgelopen jaren met enige regelmaat onderzoek naar de effectiviteit van het model gepubliceerd. Ook in *Sportgericht* zijn de afgelopen jaren geregeld artikelen opgenomen waarin het LTAD-model genoemd werd. Er is dus wel enige, zelfs Nederlandse, literatuur die ingaat op de effectiviteit van het LTAD-model. Maar daaraan wordt in 'Op weg naar het podium' geheel voorbijgegaan. Zo komen we dus niet te weten wat er ge-

leerd is van het werken met dit model en op welke punten de nieuwe visie in ieder geval beter moet zijn.

Doelgroep

Wat staat er dan wel in het boek? Er zijn zinnen als *'Er zijn de afgelopen tien jaar nieuwe wetenschappelijke inzichten ontstaan'* (p. 12) en *'... willen we niet alleen de meest relevante kennis op het gebied van talentontwikkeling in functie van de topsport aanbieden, maar betrokkenen er ook van bewust maken dat talentherkenning en -ontwikkeling meer is dan het los toepassen van een nieuw model of nieuwe methodiek in een opleidingsprogramma.'* (p. 12). Fijn, dacht ik, dan worden oude gedachten en ideeën (restjes intussen achterhaalde 'kennis', die nodig opgeruimd moeten worden) dus toch afgezet tegen nieuwe bevindingen, zodat de verschillen tussen 'old school' en 'new school' voor alle betrokkenen verhelderd worden en misverstanden worden voorkomen. Dat bleek helaas een misverstand.

Mogelijk is een verklaring, dat het boek helemaal niet voor mij bedoeld en geschreven is. Zoals gezegd, de 'eigen visie' is opgeschreven aan de hand van zeven 'praktische principes'. Elk principe wordt afgesloten met (in totaal respectievelijk 28 en 26) adviezen aan topsportorganisaties en talentcoaches. De doelgroep van het boek lijkt daarmee duidelijk. Het is niet bedoeld voor 'gewone mensen', maar voor beleidsmakers en gespecialiseerde veldwerkers. Het is een studieboek met de uitstraling van een stevig wetenschappelijk onderbouwd werk. Overigens moet je als lid van de doelgroep wel van goeden huize komen om even iets na te lopen of wat dieper in de materie te duiken. Want het merendeel van de literatuur waaraan wordt gerefereerd is voor 'gewone stervelingen' niet bereikbaar. Je moet ervoor naar een wetenschappelijke bibliotheek en daarvan zijn er hooguit een handvol in Nederland. Dus de

meeste lezers zullen het (moeten) doen met de tekst zoals die in het boek staat. Geen gemakkelijke kost. Het is worstelen en studeren. Maar vooral ook (en daar is het mij vooral om te doen): de tekst geloven zonder de mogelijkheid tot naslaan of verdieping.

Maar wellicht gaat het de meeste lezers ook helemaal niet om de achtergrond, maar om de handige lijstjes met praktijktips. Terwijl ik hoofdstuk 4

de relevante referenties erin? Zijn er belangrijke teksten 'vergeten'? Bij dit boek valt het dan al snel op dat de lijst niet netjes op alfabet geordend is (slordig!) en dat er allerlei tikfoutjes in voorkomen. Is het 2007 of 2017? Hoe kan het jaartal 2010 voorkomen bij het boek *Foundations of sport and exercise psychology* (Weiberg & Gould)? Is het mogelijk de 5e druk uit 2011, of is het de 6e druk uit 2015? Dit lijkt misschien

Het Belgische voetbalteam speelde op dinsdagavond 10 juli 2018 een WK-wedstrijd waar met spanning naar was uitgekeken, ook in Nederland. Op diezelfde dag wordt in het *NRC Handelsblad* paginagroot uitgepakt over de achtergrond: 'Hoe het bleke België durfde in te grijpen. Van ouderwets inzakken naar de halve finale van het WK in Rusland. Vier betrokkenen over de Belgische voetbalrevolutie.' Op de vraag of het afschaffen van jeugdklassementen essentieel is geweest, antwoordt het hoofd van de voetbalacademie van KRC Genk: *'Ja. Om de 'championitis' eruit te halen bij vooral ouders en entourage. Opleiden krijgt voorrang op het resultaat. (...) Mensen vergelijken en beoordelen goed en slecht dikwijls op basis van scores en punten en dat is volledig fout.'*

Frappant genoeg staat in dezelfde NRC editie ook een artikel over het Nuon Solar Team, een groep van tien Delftse studenten die bouwen aan een zonne-auto. In september gaan ze onder leiding van Marc Lammers, voormalig bondscoach van de TeamNL hockeyvrouwen, meedoen aan de Sasol Solar Challenge in Zuid-Afrika. Ik lees: *'Het doel in Zuid-Afrika staat voor aanvoerder Van der Lugt in ieder geval vast: als eerste de finish over in Stellenbosch. "We hebben maar één kans, er is maar één race. Daar hebben we een jaar lang hard voor gewerkt." Het duurt niet lang voordat coach Lammers de student onderbreekt: "Daar moeten we dus vooral geen aandacht aan besteden." Van der Lugt glimlacht. "Ik heb nog veel te leren".'*

vooral bekijk omdat het de achtergrond van de visie weergeeft, is de sportbond en de talentcoach mogelijk liever in de weer met checklists, talentprofielen en dat soort 'down-to-earth'-zaken. Voor mensen met deze laatste voorkeur is op de website van NOC*NSF (nocnsf.nl/dewegnaarhetpodium) nog van alles te vinden.

Referenties

Het nalopen van de literatuurlijst is voor mij een vast onderdeel voordat ik een boek ga lezen. Welke verwijzingen staan erin en vooral ook: staan

muggenzifterij, maar afhankelijk van het onderwerp maakt het nogal wat uit. In dit soort gevallen wreekt zich (opnieuw) het ontbreken van een index – er kan niet gemakkelijk worden nagegaan in welke context de literatuurverwijzingen vermeld zijn.

Mindset

Van de nood een deugd makend stelde ik dus zelf een index op. Bij de verwijzing naar Carol Dweck's zeer invloedrijke boek *Mindset, The new psychology of success* staat het jaartal 2006 vermeld. Kennelijk is dus zowel de Nederlandse

vertaling uit 2011 (best handig voor de Nederlandse sportorganisaties en talentcoaches) als de *updated edition* van 2017 over het hoofd gezien. Toch eigenlijk ook wel slordig!

Door de opgestelde index kon ik snel nagaan in welke context het werk van Dweck in het TeamNL-boek was opgenomen. De twee verwijzingen naar haar werk bleken helemaal niets van doen te hebben met de door haar gemunte termen 'fixed mindset' en 'growth mindset'. Dat was voor mij een echt verrassende vondst. Want als er de laatste tien jaar nu iets vanuit de sportwetenschappelijk literatuur op de werkvloer van de sport is doorgedrongen, dan is het toch wel de 'mindset' gedachte van Dweck. Dat kun je toch niet missen als je op zoek bent naar 'nieuwe wetenschappelijke inzichten' (p. 12)...?! (zie kader!)

Het werk dat Carol Dweck in 2006 publiceerde was een wetenschappelijk essay voor de niet-wetenschapper. Al lens is haar werk op allerlei manieren doorgesijpeld naar het sportveld. De quote over het Solar Team (zie kader) illustreert dat haar gedachtegang overall van toepassing is waar prestaties worden nagestreefd. Al in 2006 vertaalde zij haar bevindingen naar de school, het bedrijfsleven, het gezin en de sport. Maar in 2018 verwijst TeamNL niet eens naar de centrale elementen van haar werk, laat staan dat er op wordt ingegaan binnen een 'praktisch principe'.

Op weg naar het podium wekt sterk de indruk vanuit de 'fixed mindset'-opvatting geschreven te zijn en daarmee het resultaatgerichte denken (niet meer van deze tijd, wat mij betreft) nog stevig te omarmen. Het begint met de titel van het boek. Die verzin je mijns inziens niet als je vanuit een 'growth mindset' denkt. Verder staat op de achterkaft van het boek een wervende tekst voor de lezer die op grond van de titel nog niet tot aankoop besloten heeft. De eerste zin: 'TeamNL

streeft naar meer medailles in de topsport'. Enige tijd geleden bezocht ik een Amsterdamse sporthal. Er hing een metersgroot banier met de tekst 'Medal Factory'. Het is Engels, het is helemaal TeamNL en het is wetenschappelijk gezien nogal dom en daardoor onverantwoord, want gemakkelijk sturend in de richting van de 'fixed mindset'. Op de website van NOC*NSF wordt op elke pagina bovenaan de slogan 'We winnen veel met sport' vermeld. Tja, zoals de Delftse student (zie kader) aangaf: er is nog veel te leren, nog niet alle verworven wetenschappelijk inzichten hebben hun weg naar TeamNL gevonden ...

Compensatie

Ik mis in het boek ook een denkpatroon dat in de 'new school'-opvatting recht overeind is blijven staan, ja er zelfs nog nadrukkelijker door wordt ondersteund. In een klassieke tekst⁵ (het eerste wetenschappelijke overzicht van onderzoek naar talentontwikkeling in de sport, opgenomen in het allereerste 'Handbook on Sport Psychology') wordt door de Canadese auteurs het belangwekkende 'compensation phenomenon' genoemd. Een voorbeeld om dit verschijnsel te verduidelijken. Ik kwam het tegen toen ik een tekst aan het voorbereiden was over Johan Crujff als coach en het trof mij als een mooi voorbeeld van de slogan 'elk nadeel heeft zijn voordeel'. Toen Crujff coach werd van FC Barcelona zag hij in de jeugdopleiding zeer goede voetballers lopen, die tot dan toe echter geen enkele kans maakten op een optreden in 'het eerste'. In fysiek opzicht pasten ze niet binnen het model van de topvoetballer zoals dat binnen Barcelona FC gold. In het ook in het Nederlands vertaalde boek over Pep Guardiola⁶ staat het als volgt (pp. 27-28):

'Als Guardiola profvoetballer wordt, is hij met ruim 1 meter 80 voor Spaanse begrippen weliswaar behoorlijk lang, maar hij

weegt niet meer dan zeventig kilo. Hij is een slungel met dunne benen. Zijn medespelers kunnen nauwelijks geloven dat hij het zal gaan maken (...) Crujff vindt de fysieke toestand van Guardiola niet belangrijk. Essentieel zijn voor hem diens spelinzicht en techniek: "Hij deed me denken aan mezelf. Wie lichamelijk zwak is, moet intelligent zijn. Je hebt heel veel techniek nodig, je moet de bal snel kunnen spelen en lichamelijk contact uit de weg gaan. Om dat te vermijden moet je oog voor het spel hebben (...) De belangrijkste spelers zijn de spelers die een goede balcontrole hebben." Omdat hij traag en fysiek zwak is, moet hij sneller handelen dan de rest. Zijn minpunten zijn een stimulans voor spelinzicht en techniek. Zo leert Guardiola het soort voetbal te spelen dat alleen zijn sterke kanten laat zien. Alleen bij een club als Barcelona, die van zijn middenvelders eiste dat ze in de eerste plaats snel konden denken en zuiver konden passen, kon iemand als Guardiola een idool worden.'

In het TeamNL-boek vind ik nergens aandacht voor dit compensatie fenomeen, als een manier van kijken die tevens een waarschuwing inhoudt dat 'talentprofielen' ook vervelende nadelen kunnen hebben. Dat ze kunnen leiden tot het wieden van 'onkruid' onder adolescente sporters, dat bij betere kennis van de 'botanische tuin' als een mogelijk relevant, wellicht exotisch gewas zou zijn herkend. Er is immers altijd een mogelijkheid tot compensatie. Als je wilt winnen, kun je baat hebben bij sporters die juist niet in het geijkte profiel passen. Bij voetbalclub Feyenoord heeft het velen verbaasd dat de in alle jeugdteams veel te kleine Jordy Clasie het tot een basisplaats in 'het eerste' wist te schoppen. Teruggekeerd bij de club waar hij werd opgeleid, schoot hij kort geleden de beslissende strafschop in die Feyenoord de Johan Crujff-schaal 2018 opleverde. Nog een ander voorbeeld? Usain Bolt werd in de atletiek aanvankelijk medelijds bekeken: veel te lang voor een sprinter!

Talenterkenning?

Het zojuist genoemde allereerste wetenschappelijke hoofdstuk over talentontwikkeling⁵ had als titel: *'Talent detection and development in sport'*. Die titel laat zien dat inzichten inmiddels zijn voortgeschreden, want na 2013 zou je met goed (wetenschappelijk) fatsoen niet meer over talenterkenning ('talent detection') moeten durven praten.

De Canadese sportonderzoekers Jean Côté en Ronnie Lidor gaven toen in het belangrijk boek *'Conditions of children's talent development in sport'* een overzicht van de stand van zaken op het terrein van talentontwikkeling in de sport. In het eerste hoofdstuk van deze bundel⁷ wordt al op pagina 2, na het geven van een vijftal redenen waarom 'traditional methods of talent identification' geen zoden aan de dijk kunnen zetten, een heldere conclusie getrokken:

'Despite the evidence against early talent identification, the quality of effective youth sport programs continues to be measured by the performance of young athletes who reach adult performance in adulthood – while little attention being provided to those other youths who could also have

eventually developed into elite-level athletes had they been given the appropriate training and environment. While talent detection can be seen as a performance process that focuses on a select number of children, a talent-development approach involves a long-term commitment to an inclusive process that focuses on children's needs and their continued participation in sport. A talent-development approach to children's sport provides the most appropriate and adapted environment for long-term development of skills for a larger number of participants.'

Dit is een typisch voorbeeld van voortschrijdend wetenschappelijk inzicht. Overigens was de gedachte in het bredere 'high ability' onderzoeksgebied al geruime tijd bekend voordat Côté en Lidor hem in engere zin voor de sport formuleerden. De Britse onderzoekster Joan Freeman, van internationale goeroe-allure op het terrein van hoogbegaafdheid, formuleerde de 'old school' en de 'new school' opvatting ooit zeer kernachtig: het is het verschil tussen 'scouting by selection' en 'scouting by provision'. In de 'old school' opvatting scheid je op grond van een of ander

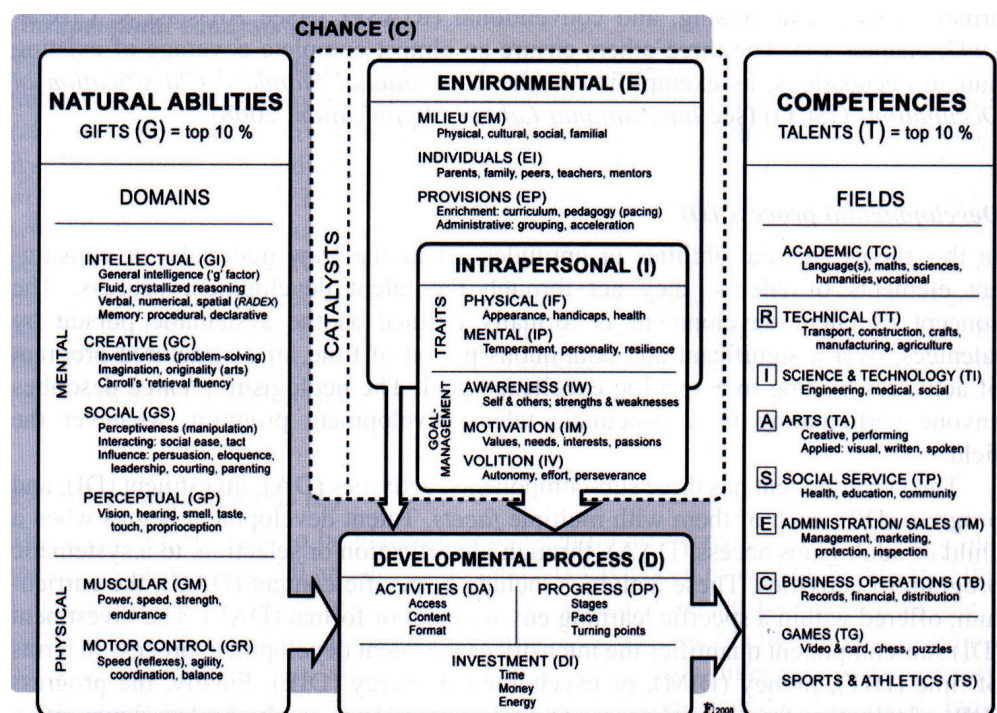
criterium (soms ook wel aangeduid als 'talentprofiel') de bokken van de schapen, terwijl in de 'new school'-benadering mogelijkheden worden geboden aan degenen die willen, waardoor de sporter zelf doorslaggevend wordt gemaakt in de keuze.

Aan de TeamNL visie is deze ontwikkeling kennelijk voorbij gegaan. De ondertitel van *De weg naar het podium* luidt *'Talenterkenning en -ontwikkeling in de Nederlandse topsport'*. Daarmee is, als je op de tekst in het boek afgaat (p. 15), de ondertitel nog niet eens volledig. Want feitelijk zou er volgens TeamNL tussen identificatie/herkenning en ontwikkeling nóg een belangrijke fase moeten zitten: talentbevestiging. Vrij vertaald: het labelen van *'sporters met realistische kansen op het mondiale seniorenpodium.'* (p 15). Er is op dit punt geen verwijzing naar de wetenschappelijke literatuur ...

Wegen naar Rome

In het bovenstaande verband is het nuttig om op te merken, dat de weg naar volwassenheid van een intellectueel zeer begaafd kind onvoorspelbaar is. De gegevens uit het longitudinale

Figuur 1. Het DMGT (Differentiated Model of Giftedness and Talent) van de Canadese talentonderzoeker Francois Gagné.⁹

onderzoek van Joan Freeman onderstrepen dat. In de prachtige monografie 'Gifted Lives' (2010)⁸ beschrijft ze de levensloop van kinderen van wie met objectieve kenmerken was vastgesteld dat ze uitzonderlijk begaafd waren. De zin waarmee het boek opent: 'This book reveals the dramatic stories of 20 outstandingly gifted people as they grew up from early promise to maturity in Britain.' Er worden steeds twee personen geportretteerd ('high potentials' volgens het TeamNL-boek), wier leven een totaal andere wending heeft genomen (en dus een geheel andere uitkomst heeft gekregen) dan vanuit de meettechnisch identieke uitgangspunten voorspeld werd.

Dit had bekend kunnen (moeten?) zijn bij de opstellers van de TeamNL visie. Ze verwijzen immers wel naar een andere vooraanstaande onderzoeker binnen het 'high ability' domein, de Canadees François Gagné. Zijn definitie van 'talent' neemt TeamNL naar eigen zeggen over. Maar 'talentvol' heeft in de ogen van Gagné niets van doen met toekomstige mogelijkheden, al dan niet op basis van aanleg. Talenten zijn volgens hem⁹ (p. 82) de tien procent beste presteerders van een groep van 'learning peers': 'those who have accumulated a similar amount of learning time from either current or past training'. Dus talentvol zijn in de opvatting van Gagné de tien procent beste sprinters, schaatsers, hockeyers, en dergelijke, bijvoorbeeld binnen een leeftijdscategorie, *mits ze gelijke kansen hebben gekregen*. Toen ik in 2005 samen met hem werkte aan een bijdrage voor een 'high ability'-handboek¹⁰ waarin we het nut van Gagné's DMGT-model voor de sport in kaart brachten, hadden we flinke discussies over de betekenis van zo'n omschrijving van talent. TeamNL heeft zich aan een omschrijving gecommitteerd waarvan ze de teneur kennelijk niet helemaal begrepen heeft. Het is na te lezen in ons hoofdstuk.¹⁰ In figuur 1 is het DMGT-model van Gagné⁹ weerge-

geven. Dat illustreert veel beter, concreter en helderder waarom het proces van talentontwikkeling zo moeizaam te voorspellen is en compensatie altijd op de loer ligt, dan het plaatje (figuur 3.1 op pagina 19) dat TeamNL uit een internetpresentatie van Gagné heeft overgenomen.

Conclusie

Het is niet helemaal goed gekomen tussen de tekst en mij. Het boek wekt, als uitgave van TeamNL / NOC*NSF, de indruk enigszins uit de tijd te zijn. In plaats van dat zo'n tekst inspireert en opwekt tot nadere studie, tot het in de spiegel kijken en tot het onder de loep nemen van de eigen activiteiten, heeft het bij mij veelal ergernis opgeroepen. TeamNL lijkt de klok vooral te hebben teruggezet. Want uitdagingen vanuit een nieuwe psychologie van succes (Dweck) en op grond van 'selection by provision' (Freeman) lijken met dit boek voor jaren in een donker hoekje van de zolder te zijn beland, of – wellicht nog erger – geheel uit het zicht verdwenen.

In haar boek schrijft TeamNL talentontwikkelingsmodellen (zoals het LTAD-model) af vanwege een viertal tekortkomingen:

1. onvoldoende helder gedefinieerde doelgroepen;
2. veel generiek en niet sportspecifiek onderzoek;
3. te specifiek onderzoek op details, waarin onvoldoende rekening wordt gehouden met de sporter als persoon;
4. conclusies gebaseerd op gemiddelden en niet op gegevens van sporters die op het mondiale seniorenpodium hebben gestaan.

Zouden dezelfde tekortkomingen niet opgaan voor de door TeamNL geformuleerde 'praktische principes'? En is er überhaupt enige onderzoeksmatige kennis van de effectiviteit van de 'tools' die TeamNL aanbiedt als vertaling daarvan? Mocht er een

tweede druk van het boek komen, dan zou die toch voorzien moeten zijn van de slogan 'updated, renewed and expanded' en óók ruimschoots verwijzingen moeten bevatten naar onderzoek waarin de nieuwe visie – of onderdelen daarvan – op haar merites is beoordeeld.

Referenties

1. Rossum JHA van (2007). Op zoek naar het LTAD-model. *Sportgericht*, 61 (3), 5-12.
2. Rossum JHA van (2008). De plaats van 'winners' in de sport. Een analyse van longitudinale gegevens naar aanleiding van het LTAD-model. *Sportgericht*, 62 (2), 45-48.
3. Bool K & TeamNL (2018). *De weg naar het podium*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
4. Balyi I, Way R & Higgs C (2013). *Long-Term Athlete Development*. Champaign, Illinois: Human Kinetics.
5. Régnier G, Salmela J & Russell SJ (1993). Talent detection and development in sport. In: RN Singer, M Murphey & LK Tennant (eds.), *Handbook of research on sport psychology* (pp. 290-313). New York: Macmillan.
6. Schulze-Marmeling D (2014). *Guardiola* (biografie, 2e herziene en aangevulde druk). Amsterdam: Thomas Rap. Oorspronkelijk: Guardiola, der Fußball-Philosoph, 2014.
7. Côté J & Lidor R (2013). Early talent development in sport: A multifaceted approach. In: J Côté & R Lidor (eds.), *Conditions of children's talent development in sport* (pp. 1-8). Morgantown, West Virginia: Fitness Information Technology.
8. Freeman J (2010). *Gifted lives. What happens when gifted children grow up*. London: Routledge.
9. Gagné F (2010). Motivation within the DMGT 2.0 framework. *High Ability Studies*, 21 (2), 81-99.
10. Rossum JHA van & Gagné F (2006). Talent development in sports. In: FA Dixon & SM Moon (eds.), *The handbook of secondary gifted education* (pp. 281-316). Waco, Texas: Prufrock Press.

Over de auteur

Dr. Jacques H.A. van Rossum is psycholoog en bewegingswetenschapper. Van 1974 t/m 2012 was hij verbonden aan de Faculteit Bewegingswetenschappen van de VU in Amsterdam. Na zijn pensioen zet hij zijn onderzoeks- en advieswerkzaamheden voort binnen de stichting Human Quality & Performance te Amsterdam.